

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 22/2024-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **BESTRENT s. r. o.**, Mlynské nivy 73/a, Bratislava, zastúpenej JUDr. Stanislav Ďurica s. r. o., Jégého 12, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 14CoPr/10/2017-224 z 12. júna 2018 a proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/192/2020 z 28. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zrušiť napadnuté rozsudky, vrátiť vec krajskému súdu a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých rozsudkov a ostatných príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava I „čiastočným“ rozsudkom č. k. 17Cpr/5/2015-165 z 10. februára 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru dané [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) listom sťažovateľky z 24. júla 2015 je neplatné. O určení, či pracovný pomer žalobcu u sťažovateľky ďalej trvá, o výške náhrady mzdy a o práve na náhradu trov konania okresný súd rozhodne po právoplatnosti rozsudku. Krajský súd na odvolanie sťažovateľky rozsudkom č. k. 14CoPr/10/2017-224 z 12. júna 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozsudok okresného súdu. Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2Cdo/192/2020 z 28. júla 2022 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“) zamietol dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu.

3. Krajský súd sa vyjadril k námietke o forme rozsudku okresného súdu ako „čiastočnom rozsudku“ tak, že týmto označením (namiesto správneho označenia „medzitýmny rozsudok“) nedochádza k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý proces. Nejde o pochybenie v procesnom postupe dosahujúce intenzitu odôvodňujúcu záver, že celé konanie sa nejaví spravodlivé, nedošlo k ukráteniu práv sťažovateľky. Súd prvej inštancie rozhodol o základe nároku s tým, že o ďalších nárokoch rozhodne konečným rozsudkom. K námietkam sťažovateľky o obsahu okamžitého skončenia pracovného pomeru krajský súd odkázal na časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu, v ktorej vyslovil, že pri skončení pracovného pomeru musí zamestnávateľ považovať za preukázané skutočné porušenie pracovnej disciplíny zamestnancom a musí mať k dispozícii všetky dôkazy, ktoré to preukazujú. Zároveň je potrebné skutkovo vymedziť dôvod, pre ktorý sa pracovný pomer končí okamžite. Ak sťažovateľka v okamžitom skončení pracovného pomeru z 24. júla 2015 poukázala na konkrétne body pracovnej zmluvy (14.8.6, 14.8.7 a 13.1.4), v zmysle ktorých sa za závažné porušenie pracovnej disciplíny pre možnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru považuje aj neospravedliteľná absencia a výkon práce pre seba alebo iného v pracovnom čase, bolo vecou okresného súdu, aby v danom prípade posúdil stupeň intenzity porušenia pracovnej disciplíny. Okresný súd nebol viazaný vopred dohodnutými podmienkami v pracovnej zmluve (5Cdo/17/2011). Jedným z hľadísk rozhodovania o postihoch za porušenie pracovnej disciplíny je intenzita jej porušenia. Krajský súd odkázal na okolnosti, od ktorých závisí hodnotenie intenzity porušenia podľa rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/74/2008 z 29. septembra 2009.

4. Odvolacia námietka sťažovateľky o manipulácii s lekársym potvrdením ako dôkazom bola v odvolacom konaní vyvrátená žalobcom a následne potvrdená aj sťažovateľkou, že pokiaľ bolo začaté trestné stíhanie proti neznámej osobe, to bolo zastavené s výsledkom, že skutok sa nestal. Z listinných dôkazov vyplynulo, že žalobca bol 23. júla 2015 ošetrovaný [REDAKOVANÉ] v ambulancii, záznam bol časovaný od 13.24 do 13.29 h s uvedenou diagnózou. Po podaní injekcie sa stav zlepšil a žalobca dostal potvrdenie (tzv. paragraf) na celý deň. Aj vzhľadom na ukončené trestné stíhanie krajský súd nemal dôvod pochybovať o svedeckej výpovedi ošetrojúcej lekárky, teda v konaní sa nepreukázalo porušenie jej povinnosti, vydanie fiktívneho potvrdenia na celý tento deň. Krajský súd súhlasil so sťažovateľkou, že dôvera medzi ňou a žalobcom bola narušená. Žalobca svojím neštandardným správaním neoznámil zamestnávateľovi, že bol ošetrovaný lekárkou a s akým výsledkom, ani pri pohovore 24. júla 2015 nevysvetlil situáciu sťažovateľke tak, aby nedošlo k nedorozumeniu. Na druhej strane krajský súd súhlasil so žalobcovou obranou o emotívnom postupe sťažovateľky 24. júla 2015, keď z troch pripravených možností riešenia po tom, ako žalobca mal potvrdiť, že bol v [REDAKOVANÉ], kde mal aj pracovať, sa sťažovateľka rozhodla s ním skončiť pracovný pomer okamžite.

5. Krajský súd považoval za správne aj závery okresného súdu k výpovedi svedka [REDAKOVANÉ], ktorý mal žalobcu vidieť cez okno vykonávať práce pre iné osoby, čo nevyplýva z okamžitého skončenia pracovného pomeru. Sťažovateľka nevenovala dostatočnú pozornosť kontrole žalobcu v pracovnom čase, čím si sťažila dôkaznú situáciu, neuviedla ani presný čas vykonania kontroly zo strany svedka [REDAKOVANÉ], čo bolo predmetom dokazovania. Okresný súd správne konštatoval, že ani ústne napomenutie žalobcu nebolo uvedené v oznámení o okamžitom skončení pracovného pomeru z 24. júla 2015, a preto považuje za správny záver okresného súdu, že ak zo strany žalobcu išlo o prvý exces, bol vhodný iný právny postup. Podľa krajského súdu by vzhľadom na správanie žalobcu obstála forma výpovede podľa § 63 ods. 1 písm. e) Zákonníka práce. Navyše sťažovateľka

(ak by v minulosti došlo k porušeniu pracovnej disciplíny žalobcom) nevyužila všetky právne prostriedky, aby obstál tento výpovedný dôvod (písomné napomenutie, pokarhanie). Podľa krajského súdu hodnotenie intenzity porušovania pracovnej disciplíny závisí vždy od konkrétnych okolností prípadu a v zásade ju ovplyvňuje osoba zamestnanca, funkcia, ktorú zastáva, resp. jeho zaradenie, jeho doterajší postoj k plneniu pracovných povinností, či k porušeniu pracovných povinností v minulosti došlo, dôsledky porušenia pre zamestnávateľa. Prihliadnuc na ukončenie trestného stíhania v súvislosti s lekársym potvrdením, ktoré okresný súd považoval za antidatované vzhľadom na nepreukázanie porušenia povinnosti ošetrujúcej lekárky, že mohlo byť vydané fiktívne lekárske potvrdenie, krajský súd bral do úvahy, že v predmetný deň išlo o ospravedlnenú absenciu.

6. Najvyšší súd po zhrnutí obsahu napadnutých rozsudkov a dovolania uviedol, že dovolanie bolo opreté o vadu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), keď bolo namietané odôvodnenie rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, vady dokazovania (jeho nesprávne a nedostatočné vykonanie), ako aj nesprávne právne posúdenie veci. Najvyšší súd považoval dovolanie za prípustné a zaoberal sa jeho dôvodnosťou.

7. K nevysporiadaniu sa s odvolacími námietkami týkajúcimi sa nevykonania vylúčeného svedka ako svedka a uspokojeniu sa s jej písomným vyjadrením odkázal na časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu, ktorý „bez ohľadu na vydanie antidatovaného lekárskeho potvrdenia nemohol dospieť k záveru o neopodstatnenosti žaloby, a to s prihliadnutím na nepreukázanie prítomnosti svedka [REDAKOVANÉ] v [REDAKOVANÉ] 23.7.2015, nevyhotovenie zápisnice, z ktorej by vyplýval obsah porušenia povinnosti žalobcom a nepreukázanie výnimočnosti prípadu s ohľadom na predchádzajúce porušenie pracovnej disciplíny žalobcom. Okresnému súdu sa neporadilo s istotou ustáliť, odkedy sa žalobca 23.7.2015 skutočne nachádzal v [REDAKOVANÉ] v rodinnom dome na účely vykonania maliarskych prác pre [REDAKOVANÉ]“.

8. K argumentácii, resp. polemike o nesprávnom právnom posúdení najvyšší súd uviedol, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením, čo vyplývalo z predchádzajúcej právnej úpravy, od ktorej nie je dôvod sa odkloniť za účinnosti Civilného sporového poriadku. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (R 24/2017).

9. Najvyšší súd skonštatoval, že v spise sa nachádza žalobcom pripojená kópia potvrdenia [REDAKOVANÉ] z 23. júla 2015 a jej následné vyjadrenie z 19. januára 2017 označené ako „svedecká výpoveď“, v ktorom uviedla okolnosti ošetrenia a podanú liečbu. Na pojednávaní 10. februára 2017, na ktorom sa zúčastnil aj právny zástupca sťažovateľky, okresný súd oznámil obsah tejto písomnosti jej prečítaním a uviedol predbežné právne posúdenie veci. Strany nemali ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania. Podanie žiadosti o prešetrenie Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou nemá samo osebe vplyv na predbežný právny názor, pokiaľ ide o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, a teda dokazovanie vyhlásil za skončené.

10. Prípustnosť dovolania nie je spôsobilá založiť ani dovolacia námietka sťažovateľky o neúplnom vykonaní, resp. o nesprávnom hodnotení vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktorú bez ďalšieho nemožno považovať za zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu. Hodnotenie dôkazov totiž zásadne prislúcha len tomu súdu, ktorý ich vykonal, a ak súd nesprávne

vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z toho dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá.

11. Najvyšší súd pripomenul, že dovolanie neslúži na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci, dovolací súd nemôže preskúmavať správnosť a úplnosť skutkových zistení, pretože nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy nižšej inštancie. Prieskum skutkových zistení dovolacím súdom nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu v procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018), v rámci ktorej má dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní a či prijaté závery súdov nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

12. Okolnosť, že okresný súd v danom prípade vyhodnotil, že hospodárnejšie bude položiť otázky písomne na overenie okolností lekárskeho ošetrenia žalobcu, že zvolil vyžiadanie vyjadrenia ošetrujúcej lekárky a nerozhodol o jej predvolaní a vypočutí ako svedka, najvyšší súd nepovažoval za postup, ktorým by bolo porušené právo sťažovateľky na spravodlivý proces, keďže okresný súd toto vyjadrenie oznámil stranám jeho prečítaním na pojednávaní. Právny zástupca sťažovateľky sa vyjadril, že pokiaľ ide o predbežné posúdenie otázky neplatnosti skončenia pracovného pomeru, s týmto nesúhlasí, avšak v tejto časti nemal návrh na doplnenie dokazovania.

13. Podľa najvyššieho súdu rozsudok krajského súdu uvádza skutkový stav, ktorý odvolací súd považoval za rozhodujúci, stanoviská strán sporu, výsledky dokazovania, obsah odvolania sa opiera o právne predpisy, z ktorých vyvodil právne názory vysvetlené v odôvodnení. Krajský súd jasne uviedol, ako rozhodol okresný súd, a vysvetlil, prečo jeho rozsudok považuje za vecne správny. Dosiaľ vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje závery prijaté okresným súdom a krajským súdom. V hodnotení dôkazov najvyšší súd nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Iba takéto pochybenie by predstavovalo odňatie práva na spravodlivé súdne konanie. Nejde o prípad, že by odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, ktorý by zakladal vadu podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd uzavrel, že zo strany súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by dovolateľke znemožnil, aby uskutočňovala procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP preto nepovažoval za dôvodný.

14. Najvyšší súd poznamenal, že správnosť právnych záverov, ku ktorým krajský súd dospel, nie je relevantná pri posudzovaní podmienok na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady, prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá. Pokiaľ sťažovateľka v námietke k bodu 28 rozsudku krajského súdu (zhrnutého v bode 5) naznačovala nesprávne právne posúdenie s odvolaním sa na rozhodnutia najvyššieho súdu, táto námietka je formulovaná nejasne. Nemožno z nej vyhodnotiť, či a akú právnu otázku chcela formulovať, a teda vo vzťahu k akému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP, smeruje skôr k vyhodnoteniu dokazovania. Dovolacia námietka podľa tohto ustanovenia *expressis verbis* nebola uplatnená (§ 428 CSP) ani vymedzená v súlade s § 432 CSP, pričom v čase podania dovolania už bol známy nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 89/2018 z 26. apríla 2018 k otázke kumulácie dovolacích dôvodov.

II. Argumentácia sťažovateľky

15. Napadnuté rozsudky sú svojvoľné (arbitrárne) z dôvodu i) nevyrovnania sa s podstatnými argumentmi sťažovateľky spolu s absenciou posúdenia kľúčovej právnej otázky, ii) značnej rozpornosti argumentácie, iii) svojvoľného hodnotenia dôkazov, iv) arbitrárnej aplikácie § 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, v) porušenia procesných práv sťažovateľky v procese dokazovania v rámci konania o rozsudku krajského súdu.

16. Kľúčové bolo posúdenie závažnosti absencie žalobcu na pracovisku 23. júla 2015. Na viaceré sťažovateľkou uvádzané okolnosti preukazujúce vyššiu mieru intenzity porušenia pracovnej disciplíny žalobcom nebolo v napadnutých rozsudkoch reagované, vôbec sa nimi súdy nezaoberali. Prvou takouto skutočnosťou je, či žalobca počas absencie na pracovisku vykonával prácu u bývalého klienta sťažovateľky, čo je významné pre posúdenie intenzity závažnosti porušenia pracovnej disciplíny. Žalobca sa k tomu priznal zamestnancovi sťažovateľky ■■■■■ a konateľovi ■■■■■. Napriek čiastočnému prevzatiu tejto skutočnosti do napadnutých rozsudkov súdy uzavreli, že túto skutočnosť nepovažujú za preukázanú. Súdy sa ďalej nevyrovnali s argumentom, že žalobca sa vopred pripravoval a o svojej absencii informoval iných zamestnancov (chválil sa, čo potvrdili svedkovia ■■■■■ a ■■■■■), čo zásadným spôsobom znižuje mieru dodržiavania pracovnej disciplíny. Súdy sa nevyrovnali s ľahostajným správaním žalobcu k svojej absencii, resp. s arogantným správaním. Súdy nereagovali na právny argument, že neospravedlnená absencia môže zakladať dôvod na okamžité skončenie pracovného pomeru pre porušenie pracovnej disciplíny závažným spôsobom. Mali uviesť, prečo nesúhlasia s právnymi závermi sťažovateľkou citovaných rozhodnutí, prečo sa od nich odkláňajú, resp. prečo ich nepovažujú za relevantné. Napadnuté rozsudky nezohľadňujú ani skutočnosť, že dôvera medzi žalobcom a sťažovateľkou bola narušená (krajský súd to síce potvrdil, ale nevyhodnotil intenzitu narušenia). Napadnuté rozsudky neuvádzajú ani vlastné posúdenie intenzity porušenia, konkrétne hodnotenie kritérií intenzity porušenia pracovnej disciplíny (s výnimkou konštatovania, že sťažovateľka neuviedla, že by jej vznikla konaním žalobcu škoda a že žalobca nebol upozornený na iné predchádzajúce porušenie pracovnej disciplíny).

17. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu je rozporné pri vyhodnotení porušenia pracovnej disciplíny žalobcu v bode 28 (bod 5), keď dve vety právne vyhodnocujúce porušenie pracovnej disciplíny žalobcom sú v značnom protiklade (obstála by i forma výpovede; sťažovateľka nevyužila všetky prostriedky, aby obstál výpovedný dôvod). Najvyšší súd sa k tomuto rozporu nevyjadril a je máťuce ako krajský súd posúdil závažnosť porušenia pracovnej disciplíny. Ďalší rozpor sa týka vyhodnotenia, či a odkedy žalobca vykonával prácu pre ■■■■■ v ■■■■■ v deň jeho absencie v práci. Rozporná je aj argumentácia rozsudku okresného súdu oproti odôvodneniu napadnutých rozsudkov vo vzťahu k posúdeniu skutočnosti, či žalobca chýbal v práci u sťažovateľky 23. júla 2015 z dôvodu absolvovania ambulantného vyšetrenia (ospravedlnená vs. neospravedlnená absencia).

18. Krajský súd v niektorých častiach rozsudku na dôkazy prihliada a v iných častiach tie isté dôkazy nezohľadňuje. Najvyšší súd sa s takýmto arbitrárnym hodnotením dôkazov nevyrovnal. Jedným z takýchto dôkazov bolo priznanie žalobcu, že v rozhodný deň pracoval v ■■■■■. Napadnuté rozsudky sa na toto priznanie odvolávajú, následne sa však stotožňujú so záverom

z rozsudku okresného súdu, že nevedia s istotou ustáliť, odkedy sa žalobca skutočne nachádzal v [REDAKOVANÉ]. Ide o absolútne nelogický záver. Arbitrárne vyhodnoteným dôkazom je aj lekárske potvrdenie, ktorým žalobca chcel preukázať pracovnú neschopnosť počas pracovného času. Okresný súd tomuto potvrdeniu neuveril, avšak krajský súd a najvyšší súd bez nejakého vysvetlenia uviedli, že nepochybujú o hodnovernosti potvrdenia. Výber dôkazov zohľadnených krajským súdom a najvyšším súdom a ich hodnotenie sú neopodstatnene jednostranné a v prospech žalobcu. Súdny neuvádzajú, prečo nevzali radu sťažovateľkou označených dôkazov do úvahy a ako ich hodnotili.

19. Výklad § 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce je arbitrárny, pretože interpretácia zo strany okresného súdu (potvrdená krajským súdom a aprobovaná mlčaním najvyššieho súdu) sa obmedzila len na zistenie recidívy porušenia pracovnej disciplíny. Išlo preto o vadu zmätočnosti.

20. Krajský súd mal v prípade rozporu so záverom okresného súdu v hodnotení dôkazu (lekárskeho potvrdenia) nariadiť vykonanie dôkazu – výsluch [REDAKOVANÉ]. Tým, že nedošlo k jej výsluchu na pojednávaní a zvolila sa len forma písomného vyjadrenia, bolo sťažovateľke znemožnené klásť (priamo) otázky. Je to v rozpore s čl. 6 a 9 CSP, ide o porušenie rovnosti strán sporu a rovnosti zbraní, postup je neodôvodnený, svojvoľný.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

21. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K porušeniu označených práv rozsudkom krajského súdu:

22. Sťažovateľka namieta rozpory v argumentácii, nevyrovnanie sa s podstatnými argumentmi, neposúdenie kľúčovej otázky, svojvoľné hodnotenie dôkazov, arbitrárnu aplikáciu § 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce a porušenie procesných práv v procese dokazovania.

23. Podmienkou toho, aby ústavný súd pristúpil k meritórnemu prejednávaniu ústavnej sťažnosti je vyčerpanie dostupných prostriedkov nápravy, ktorých uplatnenie sťažovateľom právny poriadok priznáva. Podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a judikatúry všeobecného súdnictva sú ich závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy) dôvodom na podanie odvolania (§ 355 CSP), prípadne (za splnenia zákonom stanovených podmienok) aj na podanie dovolania [§ 419 CSP (pozri napr. II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04)] ako mimoriadneho opravného prostriedku, a to za situácie, že tento opravný prostriedok je účinný na ochranu sťažovateľom označených práv (I. ÚS 47/2020, III. ÚS 35/2019, I. ÚS 69/2019, III. ÚS 19/2019).

24. Konanie o ústavnej sťažnosti je podmienené uplatnením princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí pred podaním ústavnej sťažnosti požiadať o právnu ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom

dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje. Materiálna subsidiarita znamená to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní plnohodnotný prieskum. Ak právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), ak by rozhodol iný orgán bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii procesných inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti.

25. Sťažnostné výhrady ku kvalite odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, k arbitrárnosti, prípadným závažným excesom v dokazovaní či správnosti právneho posúdenia veci mohli byť predmetom dovolacieho prieskumu. Zmätočnosť, úplnosť a dostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku či procesné deficity dokazovania sú dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP. Nesprávne právne posúdenie veci je dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP. Podanie dovolania nebolo zo zákona vylúčené. Ak teda právny poriadok umožňoval sťažovateľke domôcť sa ochrany základných práv proti ich porušeniu rozsudkom krajského súdu v dovolacom konaní, teda v konaní vedenom pred všeobecným súdom, potom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je založená právomoc ústavného súdu na poskytnutie takejto ochrany. Sťažovateľka využila možnosť podať dovolanie, pričom v ňom uplatnila len dôvod zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

26. Sťažovateľka v dovolaní namietala nepredvolanie [REDAKOVANÉ] na pojednávanie krajským súdom a odôvodnenie tohto postupu, nejasnosť vyhodnotenia miery zavinenia žalobcu a jeho nevyhodnotenie súdom ako úmyselného konania v prospech sťažovateľky, nevyrovnanie sa súdov s argumentmi o neexistencii racionálneho vysvetlenia o vedomosti sťažovateľky, kde sa bude žalobca v daný deň nachádzať a že sa vopred ostatným zamestnancom pochválil. Namietala aj nedostatky v hodnotení dôkazov [neuvedenie, ktoré dôkazy boli hodnotené v prospech nej, nepochopiteľnosť konštatovania, že mala postupovať podľa § 63 ods. 1 písm. e) Zákonníka práce a nelogickosť záverov]. Poukazovala aj na ďalšie fakty, ktoré súd mal zohľadniť (pripravovanie sa žalobcu na porušenie pracovnej disciplíny, očité svedectvo dvoch svedkov pri porušení pracovnej disciplíny, priznanie žalobcu podľa výpovede dvoch svedkov, neprejavenie ľútosti žalobcom a budenie dojmu, že mu je to jedno, manipulácia s lekárskeym potvrdením v prospech žalobcu).

27. Po porovnaní obsahu sťažnostných námietok a obsahu dovolania ústavný súd konštatuje, že v ústavnej sťažnosti sťažovateľka podrobne a zrozumiteľne odôvodnila a sformulovala, ktoré nedostatky v procese dokazovania mali spôsobiť porušenie práva na spravodlivý proces. Oproti tomu jej dovolacia argumentácia bola všeobecnejšia a neprekrýva sa v celosti s námietkami v ústavnej sťažnosti (nezohľadnenie označených argumentov sťažovateľky, spôsob hodnotenia niektorých dôkazov a jeho odôvodnenie, nepredvolanie [REDAKOVANÉ]).

28. Rozhodovacia činnosť všeobecných súdov všetkých stupňov (vrátane dovolacieho) pokrýva v zásade rovnaký rozsah základných práv spojených s civilným konaním, aký je relevantný aj pre konanie o ústavnej sťažnosti, keďže všeobecné súdy plnia úlohu nielen ochrancov zákonnosti, ale aj prvotných ochrancov ústavnosti. Predmetom ústavného prieskumu postupu a rozhodnutia odvolacieho súdu preto môžu byť zásadne len tie námietky smerujúce proti porušeniu základných práv, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní, aplikujúc § 124 zákona o ústavnom súde v jeho poslednej vete (m. m. IV. ÚS 544/2021).

29. Ústavný súd nemá právomoc na opätovné posúdenie totožných argumentov sťažovateľky (ako tých uvedených v dovolaní, pozn.), ktoré mohli byť predmetom posúdenia v dovolacom konaní iniciovanom sťažovateľkou, ktoré aj iniciovala a ktoré najvyšší súd zavýšil vydaním svojho rozsudku. V tejto súvislosti má ústavný súd právomoc podrobiť ústavnému prieskumu rozsudok najvyššieho súdu, čo je obsahom ďalšej časti tohto rozhodnutia. Zároveň ústavný súd považuje za neprípustné všetky tie námietky, ktoré sťažovateľka uviedla v ústavnej sťažnosti, ale neuviedla ich v dovolaní proti rozsudku krajského súdu, čo korešponduje so spomínaným princípom subsidiarity.

30. Ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť smerujúcu proti rozsudku krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (§ 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde), keďže právomoc najvyššieho súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vo vzťahu k dôvodom ústavnej sťažnosti neuvedeným v dovolaní proti rozsudku krajského súdu je ústavná sťažnosť neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde, pretože väčšina argumentov o jeho arbitrárnosti bola prvýkrát vznesená až v ústavnej sťažnosti, rovnako ako argument o nesprávnom právnom posúdení, ktorý mohol založiť dovolací dôvod podľa § 421 CSP, ktorý však nebol uplatnený. To znamená, že dostupný účinný prostriedok nápravy nebol sťažovateľkou v tejto časti materiálne vyčerpaný.

III.2. K porušeniu označených práv rozsudkom najvyššieho súdu:

31. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

32. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde, alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia, prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam, teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti. Posúdenie veci všeobecným súdom sa teda môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu aj v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu.

33. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstránenie závažných procesných a hmotnoprávných chýb v právoplatných rozhodnutiach súdov. Posúdenie naplnenia dovolacích dôvodov patrí do plnej právomoci najvyššieho súdu. Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa. K takému záveru môže viesť len ústavne neutržateľná interpretácia a aplikácia zákona najvyšším súdom.

34. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia nemá a ani nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument sťažovateľa, ale iba na tie, ktoré majú podstatný význam pre rozhodnutie, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa v rámci konania o opravnom prostriedku preskúmavalo (napr. IV. ÚS 350/2014, IV. ÚS 4/2013, IV. ÚS 124/2011). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia totiž neznamená, že všeobecný súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). Ústavný súd posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu ústavnej sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý.

35. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

36. Po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že tento konal v medziach svojej právomoci a v súlade s príslušnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré interpretoval a aplikoval v súlade s ich obsahom. Predovšetkým najvyšší súd vykonal ústavne súladný výklad prípustnosti a dôvodnosti dovolania podaného sťažovateľkou podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd po dôkladnom zhrnutí obsahu dovolacích námietok, ich analýze a posúdení dospel k záveru o tom, že nebol naplnený uplatnený dovolací dôvod. Najvyšší súd zaujal jednoznačné stanovisko k (jedinej) jasne formulovanej námietke o procesnom postupe súdov v súvislosti s predvolaním a vypočutím svedkyne [REDACTED]. Tiež uviedol, že vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje závery prijaté okresným súdom a krajským súdom. V hodnotení dôkazov nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu.

37. Napriek všeobecnejšiemu vysporiadaniu sa s časťou dovolacej argumentácie nasmerovanej k spôsobu hodnotenia dôkazov ústavný súd nezistil v odôvodnení napadnutého rozsudku také nedostatky, ktoré by mohli viesť k dôvodnosti záveru o jeho arbitrárnosti, nepreskúmateľnosti či nedostatočnej logickej súdržnosti. Najvyšší súd zrekapituloval zákonné kritériá dovolacieho prieskumu, ktoré prijateľným spôsobom aplikoval s ohľadom na vtedy predložené námietky sťažovateľky. Ústavný súd konštatuje, že dovolacie námietky boli všeobecné a mali povahu izolovaných námietok o nedostatkoch odôvodnenia či hodnotenia toho-ktorého dôkazu bez toho, aby boli spojené do súvislého logického celku s vyústením do formulovania záveru o porušení práva na spravodlivý proces. Inak povedané, sťažovateľkine dovolacie námietky sa v konzistentnosti výrazne odlišovali od obsahu námietok uplatnených neskôr v ústavnej sťažnosti.

38. Prienik dovolacej a sťažostnej argumentácie ústavný súd identifikoval pri námietke o nelogickom odôvodnení názoru odvolacieho súdu, že sťažovateľka mala pri ukončovaní pracovného pomeru postupovať podľa § 63 ods. 1 písm. e) Zákonníka práce, ku ktorej sa najvyšší súd výslovne nevyjadril. Z pohľadu ústavného súdu tento záver odvolacieho súdu bol časťou odôvodnenia nad rámec *ratio decidendi*, teda dôvodov, ktoré viedli súdy nižšej inštalácie k posúdeniu okamžitého skončenia pracovného pomeru ako neplatného. Z toho dôvodu polemika o logickej súdržnosti právnych úvah netvoriacich meritum veci (možná platnosť výpovede oproti neplatnosti okamžitého zrušenia) predstavuje postrannú záležitosť, ktorá nemá priamy vplyv na rozhodnutia všeobecných súdov.

39. V dovolaní neboli uplatnené námietky o rozpornosti argumentácie rozsudku okresného súdu oproti odôvodneniu rozsudku krajského súdu vo vzťahu k posúdeniu skutočnosti, či absencia žalobcu 23. júla 2015 z dôvodu absolvovania ambulantného vyšetrenia bola ospravedlnená, o „mäťúcom“ posúdení závažnosti porušenia pracovnej disciplíny krajským súdom ani namietaný rozpor vyhodnotenia, či a odkedy žalobca vykonával práce pre ██████████ v ██████████ v deň jeho absencie v práci. V dovolaní nebola uplatnená spôsobom uvedeným v ústavnej sťažnosti ani námietka o tvrdenej jednostrannosti dokazovania.

40. Pokiaľ ide o namietaný arbitrárny výklad § 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, v dovolaní sťažovateľka namietala nevyhodnotenie miery zavinenia žalobcu a „chválenie sa“ žalobcu iným zamestnancom. Jej argumentácia zároveň smeruje k nesprávosti právneho posúdenia. Tu je potrebné zopakovať že posúdenie, či konkrétne konanie ustálené ako zistený skutkový stav je dôvodom na platné okamžité skončenie pracovného pomeru, je právnou otázkou. Sťažovateľka v dovolaní neuplatnila ani jeden z dovolacích dôvodov podľa § 421 CSP a najvyšší súd správne uzavrel, že nesprávnosť právneho posúdenia nezakladá dôvod zmätočnosti rozsudku. Ak sama sťažovateľka túto námietku uplatnila ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, jej posúdenie patrilo do právomoci najvyššieho súdu, ktorý poskytol ústavne akceptovateľnú odpoveď, že táto námietka bola formulovaná nejasne, resp. smerovala k hodnoteniu dokazovania. S týmto záverom najvyššieho súdu sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nevedla polemiku, iba trvala na tom, že išlo o vadu zmätočnosti. To však nepostačuje na spochybnenie záverov najvyššieho súdu v miere dosahujúcej porušenie práva na spravodlivý proces.

41. Vo vzťahu k námietkam sťažovateľky o potrebe výsluchu ██████████ najvyšší súd odôvodnil, prečo postup súdov nepovažoval za porušenie práva na spravodlivý proces (sťažovateľka bola oboznámená s vyjadrením lekárky a nemala návrh na doplnenie dokazovania). Túto časť rozsudku nemožno považovať za zjavne neodôvodnenú ani závery v nej obsiahnuté za svojvoľné. Sťažovateľka prevažne opakuje skoršiu argumentáciu uvedenú v dovolaní, na ktorú dostala odpovede v rozsudku najvyššieho súdu v rozsahu zodpovedajúcom právu na spravodlivé súdne konanie. Doplnujúce námietky o návrhoch na výsluch sú príliš všeobecné pre spochybnenie záverov najvyššieho súdu, na ktoré ústavný súd v detailoch odkazuje. Ústavný súd vzhľadom na tieto námietky nezistil priestor, aby po prípadnom prijatí veci na ďalšie konanie mohol dospieť k záveru o porušení rovnosti strán konania.

42. S podstatnými dovolacími námietkami sa najvyšší súd v súhrne vysporiadal pri posudzovaní dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Ústavný súd nezistil zo strany najvyššieho súdu taký výklad aplikovaných právnych predpisov, ktorý by bol ústavne neudržateľný. Najvyšší súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania pre právne posúdenie veci (§ 421 ods. 1 CSP) uzavrel, že

dovolacia námietka nebola výslovne uplatnená (§ 428 CSP) ani vymedzená v súlade s § 432 CSP. Týmto záverom sa nedopustil ústavne neprijateľnej aplikácie relevantnej právnej úpravy či svojvôle. Jeho závery sú odôvodnené síce stručne, vzhľadom na ústavnému súdu predložený obsah dovolania ale nevyvolávajú pochybnosti zakladajúce dôvodnosť námietky o arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti prijatého záveru.

43. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nekonfrontovala udržateľnosť záverov najvyššieho súdu, skôr opakovala svoje skoršie argumenty a predložila dodatočné výhrady k tvrdenej arbitrárnosti, nedostatočnému odôvodneniu či nezohľadneniu dôkazov odvolacieho súdu. Tým postavila ústavný súd do pozície ďalšej inštancie, ktorá by mala opätovne posudzovať prípad vzhľadom na doplnené námietky. Takéto postavenie ústavnému súdu neprináleží. Ústavný súd nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

44. Ústavný súd neidentifikoval v odôvodnení rozsudku najvyššieho súdu nedostatky, pre ktoré by bolo možné ich označiť za svojvoľné, nezistil ani extrémny rozpor medzi vykonaným dokazovaním a skutkovými zisteniami súdov. V okolnostiach veci ústavný súd preto nevidí žiadny priestor na vstupovanie do rozhodnutí všeobecných súdov a posudzovanie hmotnoprávných či procesných otázok, ktorých posúdenie všeobecné súdy viedlo k vydaniu napadnutých rozsudkov. Odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu je dostatočné a nevybočujúce z limitov spravodlivého procesu. Najvyšší súd svoje právne názory ústavne akceptovateľne odôvodnil, jeho úvahy sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné. Konanie ako celok považuje ústavný súd v konečnom výsledku za spravodlivé. Ústavný súd podotýka, že obsahom základného práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je garancia, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

45. Nezistiac medzi namietaným porušením práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a účinkami výkonu dovolacích právomocí prejavovaných v rozsudku najvyššieho súdu žiadnu príčinnú súvislosť, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

46. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2024

Libor Duľa
predseda senátu